

ZAKLJUČKI DRŽAVNE KONFERENCE »URESNIČEVANJE PRAVICE DO UČENJA IN IZOBRAŽEVANJA ODRASLIH Z ZMERNIMI, TEŽJIMI IN TEŽKIMI MOTNJAMI V DUŠEVNEM RAZVOJU«

V Novem mestu je 14. oktobra 2009 Društvo specialnih in rehabilitacijskih pedagogov Slovenije s sodelovanjem sekcije za posebne potrebe, Andragoškega društva Slovenije, v okviru praznovanja šestdesetletnice delovanja, organiziralo državno konferenco na temo vseživljenjskosti učenja ljudi z motnjami v duševnem razvoju.

Cilji konference so bili:

- seznanitev s Strategijo vseživljenjskosti učenja,
- seznanitev z aktualnimi informacijami trenutnega stanja na tem področju,
- seznanitev z mednarodnimi dokumenti in priporočili komisij EU in Sveta Evrope,
- izmenjava izkušenj, mnenj, predlogov, stališč,
- priprava priporočil in zaključkov za posredovanje na pristojne institucije.

Konferenca je bila organizirana v dveh delih. V prvem delu so strokovnjaki in učeči se predstavili izhodišča, v drugem delu pa je potekala diskusija, v kateri je lahko vsakdo izrazil svoja stališča, predloge, izkušnje, bojazni, kritike, pomisleke. Slovensko Strategijo vseživljenjskosti učenja je predstavil vodja skupine, ki je strategijo pripravljala, dr. Zoran Jelenc, predsednik Andragoškega društva Slovenije, ki je še posebej osvetlil tiste vsebine strategije, ki so povezani z ljudmi s posebnimi potrebami oziroma izobraževalno prikrajšanimi skupinami.

Zanimivo nadaljevanje je bil prispevek mag. Andreja Sotoška, direktorja Andragoškega centra Slovenije, ki je udeležence seznanil z nekaterimi zanimivimi številčnimi podatki o izobraževalnih programih, ki so na voljo za odrasle s posebnimi potrebami, pri čemer se je izkazalo, da je število le-teh v porastu, vendar niso enako dostopni po vseh regijah Slovenije; pokazal pa je tudi video posnetke dveh nagrajencev Andragoškega centra Slovenije s posebnimi potrebami, ki so dragocen zgled, kaj vse je možno skozi učenje in izobraževanje doseči, če je motivacija dovolj velika in če so na voljo možnosti in priložnosti, zanimive vsebine in prave spodbude. Oba zgleđa služita tudi kot odlična motivacija za vse odrasle, ki ne zberejo poguma za ponovno vključevanje v izobraževanje, kajti uspešnost pri učenju, ki je presegla vse ovire primanjkljajev in motenj, govori sama zase. Mag. Sotošek je tudi informiral o možnostih, ki se v prihodnosti kažejo tudi skozi dejavnosti Evropske unije in Slovenske udeležbe pri tem.

Posebno vrednost in pomen pa so konferenci dali trije učeči se z motnjami v duševnem razvoju, ki so predstavili svoje poglede na učenje in izobraževanje v odrasli dobi. Še posebej so prepričale njihove izkušnje in znanje, ki so si jih pridobili skozi procese učenja in izobraževanja. Sam zase je govoril tudi suveren nastop vseh treh govorcev, pravzaprav so v živo predstavili svoj dosežek, kajti nobenemu se ni od treme prav nič tresel glas ali roke – nasprotno – svoje prepričanje o potrebnosti učenja in izobraževanja v odrasli dobi so izrazili zelo učinkovito, tako da ni ostalo o tem nobenega dvoma.

V drugem delu je potekala zelo živahna diskusija, ki se je dotaknila tako možnosti in priložnosti za učenje in izobraževanje, ekonomskih učinkov, preprek in ovir, ki še vedno obstajajo, inkluzije, tako na področju učenja in izobraževanja kot samega socialnega vključevanja, dobrih in slabih izkušenj, primerov dobre prakse, ustreznosti ponudnikov učno izobraževalnih programov in storitev, vplivov ki jih imajo evropske ustanove na dogajanje v Sloveniji, učiteljev, ki potrebujejo dodatna znanja (andragogi o specialni in rehabilitacijski pedagogiki, specialni in rehabilitacijski pedagogi o andragogiki), vsebinah izobraževalnih programov na fakultetah, kjer izobražujejo izvajalce, itd. Izražena je bila tudi želja in potreba

po družbeni podpori učenju in izobraževanju v odrasli dobi za odrasle s pridobljeno možgansko poškodbo.

Veliko vprašanj je bilo namenjenih še dodatnim pojasnilom, ki sta jih posredovala dr. Jelenc in mag. Sotošek.

Udeleženci so sprejeli nekaj zaključkov, ki naj služijo kot poziv k povečanju družbene, še zlasti pa državne spodbude razvoju tega področja:

učenje, izobraževanje in znanje je kot vrednote potrebno upoštevati tudi pri posameznih ciljnih skupinah, ki so do sedaj veljale za »neučljive«. Pri tem mislimo zlasti na skupino ljudi z motnjami v duševnem razvoju, ki se je ravno v tem trenutku ponovno znašla v situaciji, ko mora dokazovati smiselnost in potrebnost lastnega učenja in izobraževanja. Vsakdanje izkušnje in tudi raziskave, zlasti tuje, kažejo, da je potrebno preseči predsodke in stereotipe v zvezi z njihovim učenjem in izobraževanjem, kajti že dolgo ne držijo več, še posebej če upoštevamo široko razsežnost pojma »vseživljenjsko učenje«, ki zajema vse štiri Unescove stebre ko govori o izobraževanju za 21. stoletje: Učiti se da bi vedeli, učiti se da bi znali delati, učiti se, da bi znali živeti v skupnosti in drug z drugim in učiti se biti. Pri tem ima poseben pomen socialno vključevanje, ki je hkrati pot in cilj. Pri načrtovanju in izvajanju učenja in izobraževanja je potrebno izhajati iz dejanskih potreb, ki so pri različnih stopnjah motenj različne in specifične.

V procesu učenja in izobraževanja odraslih z motnjami v duševnem razvoju je potrebno upoštevati naslednja spoznanja, pravila in načela komuniciranja: obravnavanje udeležencev kot osebnosti, "vzeti jih resno", uveljavljanje načela normalizacije, upoštevanje izkušenj udeležencev, opogumljanje, omogočanje jasnih in ustreznih priložnosti, podpiranje pri razvoju neodvisnosti, dajanje jasnih informacij, iskanje ravnotežja med nadzorom in svobodo, prepoznavanje bistvenega, verjeti v možnost osebnostne rasti in razvoja, razvijanje in omogočanje osebne odgovornosti, seznanjanje z realnimi možnostmi maksimalnega razvoja, sprejemanje realnega stanja, uvajanje z majhnimi koraki.

Pomembno je opolnomočenje ljudi, da bodo imeli več priložnosti izraziti svoje mnenje in bolj vplivati na svoje življenje. Sprejeti je potrebno dejstvo, da udeležence učenja in izobraževanja prepoznamo kot tiste ki imajo potencialne za napredovanje, doseganje rezultatov in širjenje obzorja, da odnos med učiteljem in učencem reflektira močno zavezo prepoznavanja udeležencev kot ljudi s potencialom, kot ljudi, ki so spoštovani.

Razmišljanja ljudi z motnjami v duševnem razvoju o vseživljenjskem učenju lahko povzemamo v naslednjih dejstvih in ugotovitvah:

- vseživljenjsko učenje je za vsakogar, upoštevajoč tudi ljudi s težjimi in težkimi motnjami v duševnem razvoju,
- vseživljenjsko učenje ima širšo razsežnost kot samó izobraževanje,
- vseživljenjsko učenje v resnici lahko izboljša življenje oseb z motnjami,
- z vseživljenjskim učenjem lahko pridobi vsakdo; vseživljenjsko učenje prispeva k socialnemu kapitalu,
- za ljudi z motnjami v duševnem razvoju je zelo pomembno imeti delo oziroma biti zaposlen,
- pomembna je tudi kvaliteta ponudbe vseživljenjskega učenja in izobraževanja,
- osnova sistemskih rešitev je razvoj uradno verificiranih osnov in resnična implementacija v prakso.

Zapisala: mag. Alenka Golob